

Rola i znaczenie samoregulacji w rozwoju dzieci i młodzieży.

Artykuł ten ma na celu przybliżenie Państwu koncepcji samoregulacji zachowań dziecka w procesie edukacji i jej roli w przygotowaniu młodego człowieka do samodzielności.

Okres nauki szkolnej to pomost między dzieciństwem a dorosłością. Dziecko w tym procesie dojrzewania dorasta biologicznie, emocjonalnie i społecznie. Socjalizacja /dojrzewanie społeczne/polega na przyjmowaniu wzorców zachowań i reguł obowiązujących w danej kulturze i grupie społecznej. Wzory te, dzieci przyjmują od dorosłych i warto zastanowić się jakich ludzi, my dorośli chcemy „ulepić”. Aby móc odpowiedzieć na to pytanie, musimy się przyjrzeć kierunkowi w jakim zmierza świat, jakie wymagania stawia przed nowym pokoleniem. Dzisiejszy świat to era informatyki, globalizacji, a co za tym idzie wymiana dóbr materialnych i kulturalnych. Wymaga to od młodego człowieka rozwiniętej zdolności do selekcjonowania, świadomych i refleksyjnych wyborów i decyzji. Nowoczesny, młody człowiek powinien charakteryzować się orientacją na przyszłość i umiejętnością kreacji własnego życia i przyszłego położenia. W szkole podstawowej cel ten wydaje się być odległy ale dobre podstawy pozwolą w pełni osiągnąć go w przyszłości.

Rodzice i nauczyciele w myśl tej koncepcji powinni aktywizować dzieci do samodzielnych działań, rozwiązywania zadań edukacyjnych. Sami powinni być propagatorami jasnych i klarownych systemów wartości i zasad. Dorosły powinien podpowiadać jak zabrać się do pracy, jak zaplanować zadanie. Może być inicjatorem wizualizacji celu. Pomocne jest pozytywne nastawienie emocjonalne do działań dziecka takie jak zachęta, pochwała, wiara w poczynania, na wypadek pojawienia się kłopotów podczas wykonania zadania. W warunkach nauki szkolnej cel uczenia powinien być zrozumiały i akceptowany przez uczniów.

W naszej szkole od lat stosowane jest nauczanie oparte na ocenianiu kształtującym. Główny nacisk położony jest na cel lekcji rozumiany jako nabycie konkretnych umiejętności lub elementów wiedzy. Jest to w myśl zasady im bardziej konkretny cel, tym lepsza jakość nauczania. Ten sposób podejścia do nauczania daje uczniowi informację zwrotną na temat jego sprawczości : widzę, że dobrze wykonałem zadanie, zatem jestem dobry, radzę sobie, odniosłem

sukces. Działanie takie buduje w dziecku poczucie własnej wartości i pozwala na wysoką samoocenę. Ma to wpływ na podejmowanie nowych zadań i wyzwań edukacyjnych.

W nauce samoregulacji własnym rozwojem ważne jest by dać dziecku prawo do błędu, po to by korygowało własne działania, szukało nowych sposobów, zmieniało pomysły i plany. W efekcie końcowym służy to przyniesieniu oczekiwanych rezultatów w postaci osiągnięcia zamierzonego celu. Tak traktowany błąd uczy dziecko własnej sprawczości, poczucia panowania nad sytuacją, rozwija pomysłowość, a w konsekwencji poczucie radości z osiągnięcia celu. Nie mamy tu na myśli oczywiście błędów ze skutkiem nieodwracalnym.

Samoregulacja swoim rozwojem pozwala dziecku uczyć się prawidłowo i zorganizowanie, wykształca właściwe nawyki do pracy. Daje możliwość bycia podmiotem własnej aktywności. Takie zachowania powinny uchronić dziecko przed nieprzemyślanym ryzykiem i niekorzystnymi wpływami. Warto potraktować tę strategię jako wyzwanie współczesnego wychowania.